

Februari 2012

Openheid in zaak Ben van Haaren

In het voorjaar van 1990 kreeg Oisterwijk een nieuwe burgemeester (Kortmann) en een nieuwe gemeentesecretaris: Ben van Haaren. Nieuwe bezems vegen schoon, zal het adagium zijn geweest, want Oisterwijk moest bestuurlijk gemoderniseerd worden. Het college van B&W werd gevormd door de heren Verhoeven, Meijer en Russ (CDA, VVD en PvdA). Wethouder en boer Jan Verhoeven was een aimabele man, maar geen groots bestuurder. Meijer was dat wel, maar hij werd aan het eind van de zittingsperiode ernstig ziek. Ralph Russ had zeer creatieve ideeën maar was minder behept met zaken van beheer en continuïteit. Dat laatste kwam dus volledig op het bordje terecht van Kortmann en Van Haaren. Maar ze bezaten een 'incompatibilité des humeurs', oftewel ze konden absoluut niet samen door één deur.

Daarbij kwam dat Van Haaren naast zijn baan als gemeentesecretaris een eigen juridisch adviesbureau in Oisterwijk vestigde. Burgers tegen geld adviseren en daarnaast gemeentesecretaris zijn. Daar kunnen Chris en Petra Spapens (ambtenaren uit Oirschot en Hilvarenbeek) nog wat van leren. Maar in Oisterwijk was dat in die jaren niet ongewoon. Een ambtenaar werkzaam bij Bouw- en Woningtoezicht leverde tegen betaling in de avonduren vanuit zijn woning in het Westend bouwtekeningen voor inwoners die graag een dakkapel of andere uitbouw snel geregeld wilden zien. Of ze met deze tekenaar ook daadwerkelijk sneller op het gemeentekantoor geholpen werden aan een vergunning is niet te bewijzen. Maar de overtuiging was er in die jaren wel.

Het College van B&W met o.a. Kortmann, Van Haaren (midden achter), Meijer en Russ in betere tijden

Op 7 juni 1993 barst de bom tussen Kortmann en Van Haaren. Van Haaren meldt zich ziek en Ton Broers wordt locogemeentesecretaris. Op 8 november 1993 volgt een besloten raadsvergadering en een korte mededeling door Kortmann in de daaropvolgende openbare raadsvergadering. De verhoudingen tussen Van Haaren enerzijds en college en managementteam waren volgens de burgemeester 'verziekt'. Er was met Van Haaren echter overeenstemming bereikt over eervol ontslag op eigen verzoek uit gemeentelijke dienst, een 'kale wachtgeldregeling' en een afspraak om wederzijds niet 'met modder' naar elkaar te gaan gooien. Daar moest de pers het mee doen en *Het Nieuwsblad van het Zuiden* beperkte zich braaf tot het communiqué.

Maar een ANP-journalist dook in het dossier. Op 27 januari 1994 schreef hij dat mr. Ben van Haaren een 'gouden handdruk' van één miljoen gulden had bedongen. Dat bedrag zou hij in totaal ontvangen tot zijn pensionering in 2005, oftewel een iets aflopend jaarsalaris van 103.292 gulden. Ook kreeg hij van de gemeente 19.000 gulden schadevergoeding voor advocaatkosten. Klapper op de vuurpijl was echter dat hij daarnaast onbeperkt mocht bijverdienen via zijn juridisch adviesbureau. Van Haaren gooide zelf olie op het vuur door tegen de journalist tevreden te stellen: 'Probeer in Nederland maar eens iemand te vinden met zo'n afvloeiingsregeling'. Wat nu precies de 'onwerkbaar situatie' had veroorzaakt wilde niemand zeggen. Een woordvoerder van de gemeente: 'Daarmee zouden mensen ernstig beschadigd worden'. Van Haaren had het eigenlijk wel willen uitleggen, maar moest de ANP-journalist teleurstellen omdat hij volgens de overeenkomst met de gemeente een boete kreeg als hij zou praten.

De Oisterwijkse perikelen dringen na het bericht van de ANP-journalist ook in de Tweede Kamer door. VVD'er Franssen stelt schriftelijke vragen aan minister Van Thijn. De VVD-fractie vindt dat de minister de gemeente Oisterwijk onder druk moet zetten om de in de ogen van de VVD 'platina handdruk' ongedaan te maken. Ook in het dagblad *Trouw* van 2 februari 1994 bekritiseerden deskundigen de overeenkomst van de gemeente Oisterwijk met Van Haaren. Normaal is dat tot 100 procent mag worden bijverdiend en ook komt het wel voor dat regelingen worden afgesproken over bijverdiensten tot 110 procent of 130 procent, maar onbeperkt bijverdienen 'daar heb ik nog nooit van gehoord', reageerde een woordvoester van de Centrale Raad van Beroep in Utrecht. 'Het lijkt mij sterk dat zo iets kan.' Ook een van de specialisten ambtenarenrecht aan de Katholieke Universiteit Nijmegen, mr. Goorden, verklaarde een dergelijke regeling niet te kennen. Kortmann verdedigde zich door te stellen dat de raad van de gemeente Oisterwijk de overeenkomst unaniem had goedgekeurd. De burgemeester kon zich goed voorstellen dat mensen verbaasd reageren, 'maar gegeven de omstandigheden konden wij niet anders. Onze adviseurs hebben ons verzekerd dat de kwestie, als het tot een beroepszaak was gekomen, de Oisterwijkse gemeenschap minimaal hetzelfde had gekost'. Hij ontkende overigens dat de fout in het arbeidsconflict bij de gemeente lag, maar ook hij mocht daarover niks zeggen omdat dat zo was afgesproken.

Minister van Binnenlandse Zaken Van Thijn schetste de Oisterwijkse regeling van een wachtgeld van een miljoen gulden met een onbeperkte schnabbelmogelijkheid 'in deze tijd' als 'niet acceptabel en wordt niet begrepen door de bevolking'. Van Thijn zou burgemeester en wethouders van Oisterwijk van zijn mening op de hoogte stellen, maar voegde er aan toe niets te kunnen ondernemen tegen het besluit. Het college van burgemeesters en wethouders is gerechtigd om zelf te bepalen wat iemand meekrijgt als hij uit de dienst verdwijnt.

De Rooie Roeptoeter concludeerde in november 1993 dat Van Haaren slapend rijk werd. Wij wezen erop dat Van Haaren nog was aangesteld onder burgemeester Harry de Hakker (Opheij, zo genaamd vanwege de sloop van villa De Huifkar). Waarschuwingen over de kwaliteiten van Van Haaren zouden door Opheij stelselmatig zijn genegeerd. 'Maar terwijl Harry rustig van zijn pensioen geniet en spelletjes speelt in de Rotary-club' mag de Oisterwijkse bevolking het gelag betalen. Ook de RRT had blijkbaar geen vinger gekregen achter de reden van het ontslag.

Maar onlangs dook een RRT-medewerker in het archief van het ANP en vond een bijzonder bericht over de kwestie Van Haaren. Op 31 januari 1994 verspreidt het ANP een bericht over de zaak met een zeer opmerkelijke passage daarin: 'Mr. S.L.M. van Haaren heeft per 1 januari eervol ontslag gekregen als hoogste ambtenaar op het gemeentehuis van Oisterwijk. De man had kennissen geholpen met het verkrijgen van vergunningen'. Pas in maart 1994 werd dat deel uit het persbericht opgepakt in korte artikelen in *Het Parool* en *Algemeen Dagblad*. Dat het met het verlenen van vergunningen en het controleren daarop in de gemeente Oisterwijk niet goed zat, zou enkele jaren later (1997) uitkomen in een rapportage van het onderzoeksbureau K+V. Zo bleek er sprake van een vrij groot aantal gevallen van bouwen zonder vergunning, was er een eigenmachtige wethouder RZ (Hora) die ambtenaren passeerde en werden er in 1996 drie ambtenaren de laan uitgestuurd na fraude.

Het bericht van het ANP, en overgenomen door twee landelijke dagbladen, is nooit tegengesproken. Dus dan moeten we concluderen dat Van Haaren als gemeentesecretaris zijn clientèle aan vergunningen hielp. Maar dan krijg

je toch geen eervol ontslag en een 'gouden handdruk' mee. Het zou goed zijn als de huidige raad de kwestie opnieuw gaat onderzoeken. Makkelijk zal dat niet zijn. Het gemeentebestuur heeft inmiddels het archief uit die periode overgedragen aan het Regionaal Archief in Tilburg. Maar de notulen van de besloten raadsvergadering over het conflict met Van Haaren zijn niet mee overgedragen. Op zijn best bevinden ze zich nog in de kluizen van het gemeentekantoor. Het personeelsdossier van Van Haaren bevindt zich wel in Tilburg. Maar de aanvrager krijgt de mededeling dat dit archiefstuk niet ingezien mag worden voor 2079! Weliswaar zijn overheidsarchieven in principe altijd openbaar, maar de gemeente kan in overleg met de archivaris hiervan voor maximaal 75 jaar afwijken in verband met privacy of staatsbelangen. En omdat het dossier van Van Haaren doorloopt tot eind 2004, werd het dus 2079. En wie onverhoopt het archiefstuk toch in handen krijgt, wacht een nieuwe verrassing: het is deels verzegeld! Het besluit van Oisterwijkse bestuurders om deze informatie aan de burgers van Oisterwijk te onthouden is wel erg degelijk aangepakt. Je wordt er toch op zijn minst wantrouwend van.

Seksueel misbruik op Catharinenberg

Heel Nederland heeft de getuigenis van Mariëlle op 31 januari j.l. in Nieuwsuur kunnen zien en horen. Een verbijsterend verhaal dat ze veertig jaar verborgen heeft gehouden en met zich mee sleepte. Pas toen de commissie Deetman onderzoek ging doen naar seksueel misbruik binnen de katholieke kerk, besloot Mariëlle haar verhaal over pensionaat Catharinenberg in Oisterwijk wereldkundig te maken. Het is een schokkend verhaal. Mariëlle is drieënhalve jaar lang misbruikt door een non van Catharinenberg. Ze werd geslagen, haar lichaam werd betast, wat ook weer met slaan en pijnigen gepaard ging. En ze moest de non seksueel bevredigen. Gehoorzaamde ze niet, dan kreeg ze haar medicijnen voor astma niet.

In maart 2011 publiceerden we voor het eerst over drilmethoden door de zusters Franciscanessen aan de hand van een interview met Til de Vries, die in de jaren zestig vier jaar op het pensionaat had doorgebracht. We concludeerden toen dat er van fysiek misbruik geen sprake was geweest. In augustus meldden lezers van ons blad al dat zij wel degelijk verhalen kenden over fysiek misbruik. Het verhaal van Mariëlle plaatst alles in een ander kader. Zij heeft na oproepen op internet al vijf lotgenoten gevonden, die allen stellen door dezelfde non misbruikt te zijn. Op 4 december 2011 kreeg de RRT een e-mail van Pauline, die met haar negen jaar al op Catharinenberg zat en schreef dat ze door die periode nu nog in therapie zit. Bij een reünie van pensionmeisjes van Catharinenberg kreeg ze bevestiging van haar verhaal. Een andere Pauline vertelt: de nonnen leefden er hun leven en daarmee ook het leven van de meisjes, 'Streng doch rechtvaardig... misschien in die tijd een kerkelijk correcte benaming maar anno nu is het kindermishandeling in optima forma! (...) Een half jaartje maar.. zolang heb ik er gewoond maar de littekens zijn er nu, 33 jaar na dato, nog steeds...'. Deze verhalen zijn te vinden op de website <http://www.klokk.nl/>.

Het verhaal van Mariëlle betreft de periode 1967 tot 1971 op Catharinenberg. De jaren zestig met popmuziek, seksuele vrijheid en vraagtekens bij de katholieke kerk dringen ook in Oisterwijk door. De zuster waarover Mariëlle spreekt in Nieuwsuur is soeur Petria (1930), bijgenaamd De Peet. Zij werd hoofd van het internaat en later moeder-overste, als opvolgster van zuster Alfonsia. Zuster Petria nam in 1997 afscheid van klooster Catharinenberg. Als hoofd van de zusters Catharinenberg ondertekende ze in de jaren tachtig een landelijke petitie van religieuzen tegen de kernbewapening en voor het oplossen van de armoede en milieuproblematiek. In de Rooie Roeptoeter van april 1989 wordt ze zelfs uitgebreid geïnterviewd als drijvende kracht achter de Oisterwijkse religieuzengroep die bijeenkomt in de Levenskerk, ze stelt in de RRT o.a. dat de 'kerken te lang hebben gezwegen'. In 1996 werd zij in het algemeen bestuur van de zusters Franciscanessen gekozen. Zuster Petria leeft nog.

Mariëlle heeft inmiddels een lotgenotengroep van meisjes van de Catharinenberg gevormd en ze zijn bezig met het opstellen van een klaagschrift. Het is goed als deze zaak tot de bodem uitgezocht gaat worden. Mariëlle stelt in het interview op Nieuwsuur dat de archieven van de Franciscanessen voor de commissie Deetman niet of niet volledig zijn opengegaan. Dat zou te denken geven aangezien dé historica van de Franciscanessen (Marit Monteiro) lid was van de onderzoekscommissie Deetman. We weten in elk geval dat in het archief van de Franciscanessen verslaggesprekken met zuster Petria over Catharinenberg aanwezig zijn. Of zuster Petria ook vereeuwigd is op de glaskunst van Ellen Brouwers, bedoeld als hommage voor de vrouwen van Catharinenberg, voor het nieuwe zorgcomplex Catharinenberg is de vraag. In elk geval is in het kloosterarchief te St. Agatha een afscheidslied uit 1997 voor zuster Petria bewaard. Maar dat zal wel tot de bekende roomse loftuigen beperkt blijven.

Burrie's Kèk op Osterwèk

(Burrie is met vakantie)

Volg de RRT en Burrie ook op Twitter:

<http://twitter.com/rooieroepoeter>

<http://twitter.com/Burrie>